

Συμβούλιο της Επικρατείας: 188/1983 (Τμ.Α')

Πηγή: Ε.Δ.Κ.Α. ΚΕ' 1983, σελ. 344

Αι προθεσμίες αναγγελίας του ατυχήματος, όταν αι συνέπειαι τούτου εκδηλωθούν βραδύτερον, δια βαθμιαίας εξελίξεως, άρχονται από του χρόνου κατά τον οποίον επήλθε πράγματι η αναπηρία. Υποχρέωσις της Υγειον. Επιτροπής να γνωμοδοτήσει ειδικώς, επί τοιούτων περιπτώσεων δια τον χρόνον της επιδεινώσεως. Η δήλωσις περί του ατυχήματος επέχει θέσιν αιτήσεως προς παροχήν συντάξεως παράγουσα τας νομίμους συνεπείας.

Πρόεδρος: κ. ΑΘΩΣ ΤΣΟΥΤΣΟΣ

Εισηγητής: κ. Ν. ΝΤΟΥΒΑΣ

Επειδή κατά τον νόμον (άρθρ. 28 παρ. 2 και 34 παρ.1 του α.ν. 1846/51, φ. 279), θεωρείται ως εργατικόν ατύχημα θεμελιούν αξίωσιν προς συνταξιοδότησιν εκ της αιτίας ταύτης και η εν τη εκτελέσει της ασφαλιζομένης εις το ΙΚΑ εργασίας επισυμβάσα επιδείνωσις προϋπαρχούσης παθήσεως του ησφαλισμένου καθιστάσα ήδη αυτόν ανίκανον προς εργασίαν, κατά δε το άρθρον 21 του δια της υπ' αριθ. 57440/13.1.1938 αποφάσεως του Υπουργού Εργασίας εγκριθέντος Κανονισμού Ασφαλιστικής Αρμοδιότητος του Ιδρύματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων (φ. 33, Β) ως ετροποποιήθη και συνεπληρώθη μεταγενεστέρως, η αναγγελία του εργατικού ατυχήματος υπό του εργοδότη, του ησφαλισμένου και του τας πρώτας βοηθείας παρασχόντος ιατρού ως και παντός υπαλλήλου του Ιδρύματος, λαβόντος ως εκ της υπηρεσίας του γνώσιν, δέον να γίνεται εντός πέντε ημερών από της επελεύσεως, του ατυχήματος, της προθεσμίας ταύτης δυναμένης να παραταθή επί τη συνδρομή ωρισμένων ειδικότερων προϋποθέσεων μέχρι και δύο ετών (ανωτέρα βία, θάνατος του υποστάντος το εργατικόν ατύχημα ησφαλισμένου). Ούχ ήττον, εφ' όσον δια την ύπαρξιν εργατικού ατυχήματος, δεν απαιτείται όπως αι συνέπειαι τούτου εκδηλωθούν αμέσως, αλλά είναι δυνατόν να επέλθουν και βραδύτερον, δια βαθμιαίας εξελίξεως, παρέπεται ότι αι κατά τα ανωτέρω προθεσμίες αναγγελίας του ατυχήματος, δεν άρχονται εις τας περιπτώσεις ταύτας, αφ' ης επήλθε το γεγονός το οποίον απετέλεσε την αιτίαν της εκδηλωθείσης αργότερον αναπηρίας, αλλά από του χρόνου κατά τον

οποίον επήλθε πράγματι η αναπηρία αυτή (Σ.Ε. 3461/80 κ.α.). Περαιτέρω, κατά την αυτήν ως άνω διάταξιν του αρθρ.21 του Κανονισμού, εν συνδυασμῷ προς τας διατάξεις του άρθρ.10 του ιδίου και του άρθρ. 29 παρ.5 του α.ν. 1846/51 (άρθρ.12 παρ.1 του ν. 4476/65, φ. 103), εφ' όσον διαπιστούται αρμοδίως η συνδρομή των προϋποθέσεων του νόμου δια την παροχήν συντάξεως ή επιδόματος αναπροσαρμογής λόγω αναπηρίας οφειλομένης εις εργατικόν ατύχημα, η δήλωσις περί του ατυχήματος τούτου, η υπογραφομένη παρά του ησφαλισμένου, ενέχει και αίτησιν δια την χορήγησιν των ως άνω παροχών, εις την περίπτωσιν δε ταύτην η δήλωσις ατυχήματος επέχει θέσιν αιτήσεως προς παροχήν συντάξεως, παράγουσα απάσας τας νομίμους συνεπείας της προαναφερθείσης διατάξεως του αρθρ.21 του Κανονισμού Ασφαλιστικής Αρμοδιότητος (Σ.Ε. 1411/76, 514/72).

Επειδή, εξ' ετέρου κατά την έννοιαν των διατάξεων των άρθρων 29 και επ. και 36 παρ.4 του Κανονισμού Ασφαλιστικής Αρμοδιότητος αι Υγειονομικαί Επιτροπαί του Ιδρύματος είναι αποκλειστικῶς αρμόδιαι ὅπως αποφαίνωνται, δι' ητιολογημένων γνωματεύσεων των, δεσμευτικῶν δια τα ασφαλιστικά ὄργανα, επί παντός θέματος απαιτούντος ειδικάς ιατρικάς γνώσεις ή εμπειρίαν και σχετιζομένου οπωσδήποτε προς την από ιατρικής απόψεως διαπίστωσιν της φύσεως, των αιτίων, της εκτάσεως, της τυχόν επιδεινώσεως και της διαρκείας της σωματικής ή πνευματικής παθήσεως ή βλάβης του ησφαλισμένου, ως και της σχέσεως τούτων προς επισυμβάν εργατικόν ατύχημα, τα ασφαλιστικά δε ὄργανα του Ιδρύματος επιλαμβάνονται της από ασφαλιστικής απόψεως κρίσεως των ασφαλιστικῶν υποθέσεων μόνον μετά την έκδοσιν της τελικής επί των ανωτέρω τεχνικής φύσεως θεμάτων αποφάσεως των Υγειονομικῶν Επιτροπῶν (Σ.Ε. 3298/75). Οσάκις δε ο ησφαλισμένος επικαλεῖται επιδείνωσιν προϋπαρχούσης παθήσεως, οφειλομένην εις βίαιον συμβάν επελθόν κατά την εκτέλεσιν της εργασίας του ή εξ αφορμῆς ταύτης και δη μετά την πάροδον των υπό των ως άνω διατάξεων του άρθρου 21 του Κανονισμού Ασφαλιστικής Αρμοδιότητος προβλεπομένων προθεσμιῶν αναγγελίας του εργατικῶν ατυχήματος, δέον η οικεία υγειονομική επιτροπή να γνωμοδοτή ειδικῶς επί της υπάρξεως και του χρόνου επελεύσεως της επιδεινώσεως, ἀπὸ τοῦ οὐοίου και ἀρχεται η κατά νόμον προθεσμία προς αναγγελίαν του ατυχήματος (ΣΕ 3461/80).

Επειδή, εν προκειμένω, καθ' ά δέχεται η αναιρεσιβαλλομένη απόφασις, ο αναιρεσίβλητος, γεννηθείς το έτος 1930, υπήχθη εις την ασφάλισιν του ΙΚΑ το έτος 1955, μέχρι δε του έτους 1974 εππραγματοποίησεν 2216 ημέρας εργασίας, εκ των οποίων 2107 μέχρι και του έτους 1962, ως εισπράκτωρ λεωφορείου, και 109 εντός του 1974, εργασθείς εις οικοδομικά έργα. Ούτως, την 2.12.1974, απασχολούμενος εις οικοδομήν του εν Κάμπω Χίου Ιερού Ναού της Αγίας Βάσσης, ετραυματίσθη, συνεπεία πτώσεως, εις το γόνυ του δεξιού ποδός. Κατόπιν τούτου επεσκέφθη θεράποντα ιατρόν του ΙΚΑ εν Χίω τρις, ήτοι την 5.12, την 7.12 και 14.12.1974, εις ον παρηπονέθη δι' άλγος του δεξιού ποδός, πλην ο ιατρός ούτος διέγνωσεν μόνον "παλαιάν οστεομυελίτιδα δεξιού μηρού". Ο αναιρεσίβλητος εξακολουθήσας να εργάζεται μέχρι της 21.12.1974, εισήλθεν την 24.12.1974 εις το εν Χίω Σκυλίτσειον Γενικόν Νοσοκομείον με την διάγνωσιν "αναξωπώρωσις παλαιάς οστεομυελίτιδος δεξιού μηριαίου οστού", "αιμάτωμα κάτω άκρου δεξιού μηρού", "παρόξυνσις χρονίας βρογχίτιδος - ηπατίτις", εξελθών την 30.12.1974 με την διάγνωσιν "διόγκωσις ελαφρώς κλιδιάζουσα κάτω τριτημορίου μηρού" (φύλλον νοσηλείας από 23.1.1976), εν συνεχεία νοσηλεύθη εις το εν Αθήναις θεραπευτήριον "Ευαγγελισμός" (31.12.1974 έως 3.2.1975) και ακολούθως εις το εν Κηφισιά Νοσοκομείον "Ο Απόστολος Παύλος" (3.2.1975 έως 26.3.1975) δια "χρονίαν οστεομυελίτιδα δεξιού μηρού εν παροξύνσει" υποβληθείς εις συντηρητικήν αγωγήν (συνεχής έκτασις, αντιβίωσις, μηχανήμα μηροποδικόν)", εξελθών με την σύστασιν συνεχίσεως της αντιβιώσεως (γνωμάτευσις από 4.6.1976). Κατά το χρονικόν διάστημα από 24.3.1975 έως 3.7.1975 εκρίθη ανίκανος προς εργασίαν υπό των αρμοδίων υγεινομικών οργάνων του Ιδρύματος, και δη από 24.3.1975 έως 23.5.1975 υπό ιατρών του ΙΚΑ, από δε της 23.5.1975 έως 3.7.1975 δυνάμει της υπ' αριθ. 57/27.5.1975 γνωματεύσεως της Α/θμίου Υγειον. Επιτρ. του ΙΚΑ Χίου, εις ην βεβαιούται ότι εκ της κλινικής εξετάσεως του αναιρεσιβλήτου παθόντος διεπιστώθη "ουλή κατά την έξω επιφάνειαν του δεξιού μηρού και κατά την μεσότητα αυτού μήκους 14 εκ. Ατροφία της δεξιάς κνήμης κατά 3,5 εκ. Πάχυνσις του δεξιού μηρού. Περιορισμός των κινήσεων της δεξιάς κατά γόνυ αρθρώσεως. Φέρει μηροκνημοποδικό κηδεμόνα. Βαδίζει τη βοήθεια βακτηρίας", ακολούθως δε η Επιτροπή διαγιγνώσκει "χρονία οστεομυελίτιδα δεξιού μηρού (μεσότητος προς κάτω 1/3 μόριο), ως και αρθρίτιδα γόνατος". Επί τη βάσει των ανωτέρω δεδομένων ο αναιρεσίβλητος

επεδοτήθη παρά του ΙΚΑ, λόγω ασθενείας, από 4.1.1975 έως 1.7.1975, ούτος δε , δια της υπ' αριθ. 65/23.6.1975 δηλώσεώς του προς το εν Χίω Υποκατάστημα του ΙΚΑ ανήγγειλεν αυτώ ότι ο επισυμβάς την 2.12.1974 εν Κάμπω Χίου τραυματισμός του, απότοκος του οποίου υπήρξεν η αναζοπύρωσις παλαιάς οστεομελίτιδος του δεξιού ποδός και η εντεύθεν ανικανότης του προς εργασίαν, συνίστα εργατικόν ατύχημα, εν τη εννοία του αρθρ. 34 του αν.ν. 1846/1951. Η ανωτέρω "δήλωσις ατυχήματος", εθεωρήθη, τελικώς, εμπρόθεσμος δυνάμει της υπ' αριθ. 3337/23.8.1976 αποφάσεως του Β/θμίου Ασφαλ. Επιτρ. Εφέσεων, δια της υπ' αριθμ. 535/16.5.1978 αποφάσεώς της έκρινε τελικώς ότι ο κατά την 2.12.1974 τραυματισμός του αναιρεσιβλήτου, συνίστα πράγματι εργατικόν ατύχημα, το μεν διότι έλαβε χώραν εν τη εκτελέσει της εργασίας του και συνεπεία ταύτης, το δε διότι προεκάλεσεν επιδείνωσιν προϋπαρχούσης νόσου του ησφαλισμένου, εξ ης ούτος δεν εκωλύετο να εργασθή μέχρι του τραυματισμού του, εν όψει δε της τελευταίας ταύτης αποφάσεως της Επιτροπής Εφέσεων, ο αναιρεσίβλητος δια της από 15.6.1978 αιτήσεώς του προς το Υποκατάστημα ΙΚΑ Χίου εξήτησε όπως του απονεμηθή πλήρης σύνταξις αναπηρίας εξ εργατικού ατυχήματος από της 2.12.1974. Μετά ταύτα, η υπόθεσις παραπέμφθη εις την Α/θμιον Υγειον. Επιτροπήν του ΙΚΑ προς διαπίστωσιν, από ιατρικής απόψεως, της φύσεως, των αιτίων, της εκτάσεως και της διάρκειας της αναπηρίας του ησφαλισμένου παθόντος, ως και της σχέσεως της αναπηρίας προς το ατύχημα της 2.12.1974. Η εν λόγω Επιτροπή, εξετάσασα κλινικώς τούτον διεπίστωσεν (υπ' αριθ. 72/1.8.1978 γνωμάτευσις αυτής) ότι "κατά την έξω επιφάνειαν του δεξιού μηρού υφίσταται επιμήκης ουλή, καταλαμβάνουσα σχεδόν ολόκληρον το μήκος του μηρού" και ότι δεν υφίσταται μυϊκή ατροφία ούτε και δυσχρησία της δεξιάς κατά γόνυ αρθρώσεως", ακολουθώς δ' αύτη, αναφερομένη και εις την από 4.6.1976 γνωμάτευσιν του Νοσοκομείου Ατυχημάτων "Ο Απόστολος Παύλος", ως και εις το από 23.1.1976 φύλλον νοσηλείας του εν Χίω Γεν. Σκυλιτσείου Νοσοκομείου, αναφορικώς προς τον αναιρεσίβλητον, αποφαίνεται ότι ούτος παρουσιάζει "χειρουργηθείσαν οστεομελίτιδα του δεξιού μηριαίου οστού από ηλικίας 9 ετών", ότι το εκ της τοιαύτης καταστάσεως της υγείας του ποσοστόν ανατομικής βλάβης ανέρχεται εις 5% από 15.6.1978 και εφ' όρου ζωής και ότι το ποσοστόν τούτο αναπηρίας, χρονολογούμενον αφ' ης ούτος υπέστη εγχείρισιν

οστεομυελίτιδος (από ηλικίας 9 ετών) δεν οφείλεται παντάπασιν εις το ατύχημα της 2.12.1974. Ομοίως δε, προς τα ανωτέρω, απεφάνθη επί των ιδίων ως άνω διαπιστώσεων και η επιληφθείσα ενστάσεως Β/θμιος Υγειον. Επιτροπή του ΙΚΑ (υπ' αριθ. 125/28.9.1978).

Επειδή, εν όψει των ούτω γενομένων δεκτών πραγματικών περιστατικών, η προσβαλλομένη απόφασις του δικάσαντος διοικητικού πρωτοδικείου εδέχθη α) ότι η υπό του αναιρεσιβλήτου υποβληθείσα υπ' αριθ. 65/23.6.1975 δήλωσις, υπογραφομένη υπό του ιδίου τούτου, ενέχει και αίτησιν δια την χορήγησιν εις αυτόν, αφ' ης διέκοψε την εργασίαν του, ήτοι από της 22.12.1974, συντάξεως ή επιδόματος αναπροσαρμογής, λόγω αναπηρίας, οφειλομένης εις το δηλωθέν εργατικόν ατύχημα, η δε υποβληθείσα την 15.6.1978 νεωτέρα αίτησις αυτού δέον να θεωρηθή ως συνιστώσα απλήν υπόμνησιν προς τα αρμόδια ασφαλιστικά όργανα του ΙΚΑ των υποχρεώσεων αυτών, αναφορικώς προς την από 23.6.1975 δήλωσίν του και, εν πάση περιπτώσει, ως συμπληρούσα και αποσαφηνίζουσα την τελευταίαν, ουχί δε ως αυτοτελής αίτησις παροχήν προς το ΙΚΑ, β) ότι αμφότεραι αι υγειονομικά επιτροπαί του ΙΚΑ (Α/θμιος και Β/θμιος) παρέλιπον να αποφανθούν, και δη ητιολογημένως περί της ανατομοφυσιολογικής βλάβης του αναιρεσειόντος και της σχέσεως ταύτης προς το ατύχημα της 2.12.1974, δια το από 21.12.1974 έως 14.12.1978 χρονικόν διάστημα και επομένως η δια της προσφυγής προσβληθείσα (υπ' αριθ. 238/5.12.1978) απόφασις της ΤΔΕ είναι ακυρωτέα κατά το μέρος αυτό, διότι απέρριψε την από 23.6.1975 αίτησιν του ενδιαφερομένου δια το ως άνω κρίσιμον χρονικόν διάστημα (από 21.12.1974 έως 14.12.1978) άνευ προηγουμένης κρίσεως των αρμοδίων υγειονομικών οργάνων του ΙΚΑ, καθ' όσον αφορά την φύσιν, τα αίτια κλπ της αναπηρίας του παθόντος ησφαλισμένου, γ) ότι η αυτή προσβαλλομένη απόφασις της ΤΔΕ του αναιρεσειόντος ΙΚΑ είναι ακυρωτέα και καθ' ο μέρος απερρίφθη, δι' έλλειψιν ασφαλιστικής αναπηρίας, η περί συνταξιοδοτήσεως αίτησις του προσφεύγοντος δια το από 15.12.1978 και εφεξής χρονικόν διάστημα, διότι τα εν λόγω υγειονομικά όργανα του ΙΚΑ απεφάνθησαν αναιτιολογήτως, ήτοι επί τη βάσει διαπιστώσεων, μνημονευομένων εις τας προδιαληφθείσας γνωματεύσεις των, διαφόρων, έν πολλοίς, εκείνων, οι οποίαι προκύπτουν εκ των στοιχείων του φακέλλου και ειδικώτερον εκ των μνημονευθεισών υπ' αριθ. 57/27.5.1975 γνωματεύσεως της ΑΥΕ του ΙΚΑ, του

από 23.1.1976 αντιγράφου φύλλου νοσηλείας του Σκυλίτσειου Γενικού Νοσοκομείου Χίου και της από 4.6.1976 ιατρικής γνωματεύσεως του Νοσοκομείου "Ο Απόστολος Παύλος" και εκ των οποίων στοιχείων αποδεικνύεται πράγματι ποια τις ανζωπύρωσις της παλαιάς οστεομυελίτιδος δεξιού μηρού του αναιρεσιβλήτου από 22.12.1974 και εφεξής, συνεπεία προδήλως του ατυχήματός του της 2.12.1974, χωρίς εν τούτοις τα υγειονομικά όργανα να παρέχουν οιαδήποτε εξήγησιν εν σχέσει προς την αναζωπύρωσιν της ως άνω ασθενείας του παθόντος, παραπονουμένου επιμόνως δι' άλγος δεξιού ποδός, αδυναμίαν να σταθή όρθιος και εργασθή. Ούτως έχουσα η αιτιολογία της προσβαλλομένης αποφάσεως του δικάσαντος διοικητικού δικαστηρίου τυγχάνει νόμιμος και επαρκής. Διότι, εφ' όσον, κατ' ορθήν ερμηνείαν και εφαρμογήν των προδιαληφθεισών διατάξεων εδέχθη ότι το αίτημα περί χορηγήσεως των νομίμων παροχών αναπηρίας εθεμελιούτο επί της υπό του αναιρεσιβλήτου υποβληθείσης υπ' αριθ. 65/23.6.1975 δηλώσεως περί ατυχήματος, άμα ως εξεδηλώθησαν αι εκ του ατυχήματος της 2.12.1974 βλάβαι του δεξιού τυο ποδός και δη μετά 6μήνου περίπου ιατρικήν παρακολούθησιν, ορθώς εν συνεχεία το δικαστήριον κρίνει ότι τα αρμόδια υγειονομικά όργανα έδει να γνωμοδοτήσουν και δια το χρονικόν διάστημα από 21.12.1974 έως 14.12.1978, επί τη βάσει δε της σχετικής γνωματεύσεως να αποφανθή εν συνεχεία η ΤΔΕ δια το διάστημα τούτο, περαιτέρω δε ότι αι ως είρηται γνωματεύσεις και δια το διάστημα από 15.12.1978 και εντεύθεν, μη ούσαι ειδικώς ητιολογημέναι, ως προς τα εις αυτάς ανήκοντα ιατρικής φύσεως θέματα, καθιστούν και την ασφαλιστικήν κρίσιν της ΤΔΑ πλημμελή (πρβλ. και ΣΕ 2377/82). Απορριπτέοι, όθεν τυγχάνουν, ως αβάσιμοι, οι δια της υπό κρίσιν αιτήσεως αναιρέσεως αντίθετως προβαλλόμενοι υπό του αναιρεσειόντος ΙΚΑ λόγοι, εντεύθεν δε και η αίτησις αναιρέσεως.